

Sinop Rehberlik ve Araştırma Merkezi

SINOPRAM

Eğitim ve Kültür Dergisi

Temmuz 2021 Sayı:2



OKUL OLGUNLUĞU

ÖZEL EĞİTİMDE EĞİTSEL

DEĞERLENDİRME VE TANILAMA SÜRECİ

GELECEĞİN MESLEKLERİ

ÖZEL EĞİTİMDE OKUL TÜRLERİ

SINAV BAŞARISINDA AİLENİN ROLÜ

EVDE EĞİTİM HAKKINDA MERAK EDİLENLER

ÖZELGEREK SINIMLI

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ NEDİR?

ÖĞRENCİLER VE OYUN

ÜNİVERSİTE TERCİHLERİNDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

OTİZM SEPEKTRUM BOZUKLUĞU

İÇİNDEKİLER

1- Okul Olgunluğu - Sevilay KOCA - Psikolojik Danışman.....	3-4
2- Özel Eğitimde Eğitimsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci -Banu TÜTÜNCÜ Özel Eğitim Öğretmeni.....	5-7
3- Özel Eğitimde Okul Türleri - Ali DURU - Özel Eğitim Bölüm Başkanı.....	8-11
4- Sınav Başarısında Ailenin Rolü - Banu DANACI- Psikolojik Danışman.....	12-14
5- Evde Eğitim Hakkında Merak Edilenler - H. İbrahim ATEŞ - Özel Eğitim Öğretmeni.....	15-16
6- Özel Gereksinimli Öğrenciler ve Oyun - Hayri ÖZBAYAT- Özel Eğitim Öğretmeni.....	17-20
7- Üniversite Tercihinde Dikkat Edilecek Hususlar - Sevilay KOCA - Psikolojik Danışman.....	21-22
8- Erken Çocuk Eğitimi - Selcen KAHVECİ HASKILIÇ - Özel Eğitim Öğretmeni.....	23-24
9- Özgül Öğrenme Güçlüğü Nedir? - Hamide ÖZTÜRK - Özel Eğitim Öğretmeni.....	25-28
10- Geleceğin Meslekleri - Banu DANACI - Psikolojik Danışman.....	29-31
11- Otizm Spektrum Bozukluğu - Metin YILDIZ - Psikolojik Danışman.....	32-37

İmtiyaz Sahibi

Sinop Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Adına

Ergün Kaynar

Editör

Banu TÖTÜNCÜ

Yayın Ekibi

Ali DURU

Ayla KILIÇ

M. Hayri ÖZBAYAT

H. İbrahim ATEŞ

Mehmet AKÇAL

Said MISIRLI

Sevilay KOCA

Yayın-İnceleme Kurulu

Banu DANACI

Hamide ÖZTÜRK

Selcen K.HASKILIÇ

Dizgi-Tasarım

Tibet DANACI

Adresimiz

İncedayı M. Okullar C. No:39

Merkez/SİNOP

Telefon

0 368 261 47 28

E-Posta

sinopram@hotmail.com

Web Sitesi

sinopram.meb.k12.tr

OKUL OLGUNLUĞU



Okul olgunluğu; Çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişim açısından belirli bir düzeye gelmesi, okulda kendisinden beklenenleri başarılı bir şekilde yerine getirebilmesidir.

Okulda verilen becerileri yerine getirmek için, çocuğun belirli bir yaşa erişmiş olması yeterli değildir. Aynı takvim yaşında olmasına rağmen bazı çocuklar okul olgunluğu açısından dezavantajlı olabilirler. Kalıtım, ailesel yaşantılar ya da çevre bu farklılığın nedenleridir.

Çocukta bulunması gereken en önemli nitelik olan; çocuğun anlayarak

okuma alışkanlığını kazanacak olgunluk düzeyine ulaşması altı yaş dolaylarında mümkün olmaktadır. Bazı uzmanlara göre altı yaş kronolojik yaş (takvim yaşı) olarak ifade edilirken, bazı uzmanlar zihin yaşından söz etmektedir. Hatta altı yaşın kesin bir yaş olmadığı, bu yaşın 60 ve 66 aya kadar inebileceği gibi 78 aya çıkabileceği de kabul edilmektedir. Çocuğun beden sağlığı yerinde, el, ayak ve göz hareketleri uyumlu, zekâsı yeterli ve herhangi bir duygusal sorunu yoksa istendiği, sevildiği duygusuna sahipse öğrenmek için istekli, insanlarla rahatça ilişki kurabiliyorsa çevrede sağlanacak olanaklarla



okula gitmeye ve okumaya hazır bir duruma rahatlıkla gelebilir.

Türkiye’de okulöncesi eğitim alıp almadıklarına ve bireysel farklılıklarına bakılmaksızın altı yaşını dolduran çocuklar, ilkokula başlamaktadır. Okula başlayan çocukların okul olgunlukları; aileler, okulöncesi ve ilkokul öğretmenleri tarafından bilinmemektedir. Okul için hazır olmayan çocuklar, okulda güçlükler yaşadktan sonra rehberlik servislerine gönderilerek tespit edilmektedirler. Çocuğu hazır olmadığı bir ortama sokarak okuma yazmaya zorlamak, çocuğun okula karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine ve okul hayatında başarısız olmasına neden olmaktadır (Yılmaz, 2003 aktaran Kutluca Canpolat ve Tuncel, 2012).

Okul olgunluğu, sadece okuma yazma öğretimi veya matematiksel işlem becerileri akla gelmemelidir. Okul, çocuğun ilk kez ebeveynlerinden ayrıldığı kendi sorumluluklarının olduğu bir ortamdır. Başarması gereken beceriler vardır. Fiziksel, duygusal, zihinsel, sosyal ve dil gelişimi yaşitları düzeyinde ise okula kolaylıkla uyum sağlayacaktır.

1. Sınıfa başlayacak çocuklarda olması gereken gelişim özellikleri:

1. Tuvalet eğitimini kazanmış olmalı,
2. Öz bakım becerilerini yapabilmeli,
3. Eşyalarını korumalı, başkalarının eşyaları ile kendi eşyalarını karıştırmamalı,
4. Arkadaşlık kurma ve sürdürmeyi, arkadaşlarıyla yardımlaşmayı ve paylaşmayı bilmeli,
5. Sosyal kurallara uyabilmeli, Sosyal problemleri çözebilme yetisine sahip olmalı,
6. Dil gelişiminde, yeterli kelime haznesine sahip olmalı, Kendini ifade edebilmeli,
7. Yönergelere uyabilmeli
8. Sınıf içerisinde ders süresince oturup derse dikkatini verebilmeli, grup çalışmalarına katılabilmeli,
9. Okul ile ilgili sorumlulukları alabilmeli,
10. Kendisini tehlikelerden koruyabilmeli,
11. Küçük motor kaslarını kullanabilmeli
12. Renkleri ve şekilleri ayırt edebilmeli
13. Gösterilen şekilleri, sayıları yazabilmelidir
14. Aileden bağımsız davranabilmeli ve
15. Sosyal ve duygusal gelişim bağlamında yeterli özgüvene sahip olmalıdır.



Eğitim hayatı uzun bir süreçtir. İlkokula yeni başlayan çocuklar için birinci öncelik, okulu sevdirmek olmalıdır. Yukarıda ki becerilere sahip çocuklarda da okula başladığında sorun yaşanabilir. Okula uyum sağladıktan sonra okula gitmek istemeyebilir ya da evde verilen çalışmaları yapmak istemeyebilir. Bu dönemde çocuğumuza sabırla yaklaşmak en doğru yaklaşım olacaktır. Çocuğa kızmak bağırarak okuldan uzaklaşmasına neden olabilir.

Birinci sınıfta uyum sürecinden sonra, okuma yazma çalışmaları başlamaktadır. Ancak bu konuda hırs yapmak, erken okumaya geçmesi konusunda zorlamak, başka çocuklarla kıyaslamak çocuğun gelişimini olumsuz etkileyecektir. Her çocuğun gelişimini kendi içerisinde değerlendirmek yararlı olacaktır. Her çocuk biricik ve özeldir.

Çocuk okula başladığında çok iyi gözlemlemeli, her zaman ki davranışlarından farklı tutum gösteriyorsa veli, öğretmen ve okul psikolojik danışmanı işbirliği yaparak gerekli tedbirleri almalıdır.

ÖZEL EĞİTİMDE EĞİTSEL DEĞERLENDİRME ve TANILAMA SÜRECİ NEDİR?

Tanılama süreci

- **Özel Gereksinimli Öğrencilerin Belirlenmesi/Farkına varma (Öğretmenin bilgi toplaması)**
- **Gönderme Öncesi Süreç**
- **Gönderme (RAM) Süreci**
- **Tanılama (Tıbbi Tanılama, Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama)**
- **Yönlendirme (Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu)**
- **Yerleştirme (Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu)**
- **Okul/Kurum BEP Biriminin Oluşturulması**
- **BEP Toplantılarının Yapılması**

Özel eğitimde eğitsel ve tanılama süreci, bireyin eğitsel amaçla gelişim özellikleri ile birlikte akademik disiplin yeterlilikleri, eğitim ihtiyaçları belirlendikten sonra en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmeti hakkında karar verme sürecidir.

Eğitsel değerlendirme,

- Eğitim-öğretim sürecine nereden başlanacağına,
- Hem gelişim hem de disiplin alanlarında bireyin mevcut performansına,
- Eğitim ortamının nasıl ve nerede oluşturulacağına,
- Eğitim sürecinde hangi araçların kullanılabilmesine,
- Bireyin alması gereken eğitim programına karar verilmesine,
- Akranlarıyla bir arada eğitim gereksinimlerini sağlayacak olan en az kısıtlayıcı ortamın belirlenmesine,
- Alınması gereken eğitsel önlemlere karar verilmesine yardımcı olmaktadır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama "Rehberlik

5

ve Araştırma Merkezi" bünyesinde görevli olan öğretmenler tarafından bireyin özelliklerine uygun ölçme araçları ve standart testler eşliğinde yapılırken, öğrenci hakkında verilecek karar "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından alınmaktadır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, eğitimde kademe geçişlerinde bireyin eğitim ihtiyaçları ve performansı dikkate alınarak yapılırken; gerekli görülmesi durumunda velinin, okulun ya da kurumların isteği üzerine tekrarlanabilir bir süreçtir.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sırasında,

- Bireyin sosyal, duygusal, fiziksel ve zihinsel gelişim öyküsü,
- Tıbbi tanılama sonucunda hazırlanmış olan tıbbi değerlendirme raporu,
- Farklı alanlardaki gelişim özellikleri,
- Bireyin ihtiyaçları,
- Akademik disiplin alanındaki yeterlilikleri,

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama



- Bireysel gelişim raporu,
- Eğitim performansı,
- Eğitim hizmetlerinden yararlandığı süre dikkate alınmalıdır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama mümkün olduğu kadar erken yaşta yapılmalıdır. Süreç bireyin eğitimden fiziksel özellikleri, akademik yeterliliklerinden duygusal gelişimine kadar bütün özellikleri değerlendirilerek ve bireyin sosyal, psikolojik ve fiziksel olarak kendini rahat hissedeceği bir ortamda gerçekleştirilmelidir.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sırasında bireyin yetersizliği ya da yetersizlikleri dikkate alınarak, birden çok yöntem ve teknik eşliğinde uygun ölçme araçları kullanılmalıdır. Süreç içerisinde veli, okul, öğretmenler, psikolojik danışmanlar işbirliği içerisinde olmalı ve karar sürecinde velinin hatta gerekli durumlarda bireyin fikri alınmalıdır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonrasında çıkan sonuçlar, sadece eğitimle ilgili yasal bir karar verme için kullanılabilir.

RAM (Rehberlik ve Araştırma Merkezi)'lar

bünyesinde kurulan "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" eğitsel tanılama ve değerlendirme sürecinde yetkilidir. Kurulda;

- Özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı,
- Ölçme araçlarını kullanabilen rehber öğretmen,
- Özel eğitim öğretmenleri,
- Kurumda varsa gezici özel eğitim öğretmeni,
- Öğrencinin velisi,
- Fizyoterapist, odyolog, dil ve konuşma terapisti, psikolog gibi diğer meslek elemanlarından seçilen bir kişi görev almaktadır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama İçin Gerekli Olan Belgeler

Eğitsel değerlendirme ve tanılama RAM'lar tarafından yapılmakta ve sürece başlamak için randevu alınması gerekmektedir. İlk gelen öğrenciler için randevu RAM'lar tarafından verilirken, yeniden değerlendirme yapılacak öğrenci için "RAMDEVU" sisteminden randevu alınabilmektedir. İlk kez gelen öğrenciler için randevu alımı sırasında veli tarafından

sunulması gereken belgeler;

- Okul yönetimi ya da veli tarafından yazılmış olan eğitsel değerlendirme isteğinin belirtildiği dilekçe
- Kimlik kartı ya da nüfus cüzdanı fotokopisi
- Okul öğrencisi ise, ilk değerlendirme ya da kademe geçişlerinde okul tarafından doldurulmuş eğitsel değerlendirme formu
- Sağlık kurulu raporu (ÇÖZGER)
- En az 4 adet vesikalık fotoğraf

Yeniden incelenecek öğrenci için inceleme sırasında gelişim düzeyini öğrenebilmek adına,

- Kaynaştırma, özel eğitim okulu ve özel eğitim sınıfı öğrencileri için okul tarafından doldurulmuş olan bireysel gelişim raporu
- Eğitim raporlarının yenilenmesi sırasında özel eğitim merkezleri tarafından hazırlanmış olan "Performans Kayıt Tablosu" ile "Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu" istenmektedir.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Sürecinde Kullanılan Testler

RAM'lar tarafından uygulanan testler farklılık gösterebileceği gibi Sinop Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak genel zeka düzeyini ölçmek için kullanılan testler;

- Wisc-R (6-16 yaş),
- Stanford Binet Zeka Testi (2-14 yaş)
- ASİS (4-12 yaş)

İşitme, dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler için kullanılan test;

- Leither Porformans Testi (2-18 yaş)

Görme yetersizliği olan bireyler için kullanılan test;

- Stanford Binet Zeka Testi (2-14 yaş)

Dil gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak uygulanan test;

- PEABODY Resim Kelime Testi (2-12 yaş)'dir.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci

Tıbbi değerlendirme ya da uygulanmış olan ölçme aracı sonucuna göre akranlarından farklılık gösteren öğrencilere yönelik özel eğitim ihtiyacı olduğu düşüncesi durumunda özel eğitim öğretmeni tarafından yetersizliğine uygun olan "Performans Belirleme Formu" kullanılarak gelişim özellikleri değerlendirilir.

Yapılan değerlendirme sonucunda öğrenciye özel değerlendirme dosyası oluşturularak, tüm evraklar dosyasına konulur. Değerlendirme sonunda nihai kararın alınması adına veliye "Davetiye" verilerek "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından yapılacak toplantıya çağrılır. Değerlendirme sürecinde öğrenciye yönelik tüm bilgiler ve evraklar incelenerek değerlendirme yapan öğretmenin görüşleri de alınarak en az sınırlandırılmış eğitim ortamında kendini geliştirebilmesi adına karar verilir. Tabii ki destek eğitime ihtiyacı olup olmadığını da karar verilerek, destek eğitim türü belirlenip incelemeyi yapan öğretmen tarafından öğrenciye özel "Eğitim Planı" oluşturulur ve rapor hazırlanır. Hazırlanan rapor "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından imzalanarak onaylanır. Onaylanmış rapor doğrultusunda İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu öğrencinin resmi okul ya da kuruma yerleştirme işlemini gerçekleştirir.

Kaynakça

- https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_01/17234231_ram_kilavuzu_2018.pdf



ÖZEL EĞİTİM OKUL TÜRLERİ

Özel eğitim, bireylerinin eğitim ihtiyaçları karşılanmak üzere yetenekleri, ilgi ve yeterlikleri doğrultusunda kapasitelerini ortaya çıkartarak hem bir üst eğitim kurumuna bireyi hazırlarken hem de toplumsal yaşam ve meslek hayatına hazırlamaktadır. Amaç bireyin özellikleri doğrultusunda hayata hazırlamak olduğu için eğitim ortamlarına yönlendirme sırasında da bireysel ihtiyaçların gözetilmesi gerekmektedir.

Rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından oluşturulan "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için uygun olan en az sınırlandırılmış eğitim ortamını belirleyerek, hem bireyin mutlu olacağı ortamı hem de bireyin ihtiyaçları karşılamak açısından okul türlerinden tercih yapmaktadır. (07/07/2018 – 30471 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği İkinci Kısım Birinci Bölüm Madde 7(1)).

Özel Eğitim İçin Eğitim Uygulamaları

Bireyin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alındığında birey için kaynaştırma/bütünleştirmeyoluyla eğitim uygulamalarına yönelik karar alınabileceği gibi, özel eğitim sınıflarına ya da özel eğitim okullarına yönlendirme yapılabilmektedir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları

Özeleğitimihtiyacıolan bireyler kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Özel eğitim sınıflarında

kayıtlı olan öğrenciler yarı zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme uygulaması kapsamında bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yapabilirler.

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin tanımından da anlaşılacağı üzere bu eğitimde amaç; yetersizliği olmayan bireylerle engelli bireylerin birbirinden etkileşim yoluyla edinebilecekleri pek çok olumlu davranış geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla

la eğitimdeki yaklaşım; yetersizliği olmayan bireylere, toplumda engelli bireylerin de bulunduğu bilincinin aşılması, birlikte yaşamının gerekliliğinin benimsetilmesidir. Okul ve kurumlarda, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve

ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Madde 24)



Destek Eğitim Odası

Akranlarıyla aynı sınıfta kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında olan özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile özel yetenekli öğrenciler için gerekli eğitim materyaller ve eğitim ortamı oluşturmak kaydıyla destek eğitim odasında eğitim verilmektedir. Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Şayet performans açısından aynı seviyede olan öğrencilerin bulunması durumunda grup eğitimi tercih edilebilir. Destek eğitim odasında eğitim verebilmek için planlama hafta içi ders saatleri içinde ya da ders saatleri dışında yapılabileceği gibi gerekli olması durumunda hafta sonu içinde yapılabilir. Sadece ders saatleri içerisinde planlama yapılacaksa ders programındaki ders hangi ders ise, öğrenci ile destek eğitim odasında da aynı ders ile ilgili eğitim verilmek zorundadır. (07/07/2018-30471 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği İkinci Kısım Beşinci Bölüm Madde 25 (1))

Özel Eğitim Sınıfları

Özel eğitim sınıfları il ya da ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından sunulan teklif doğrultusunda gerekli incelemeler yapıldıktan sonra valilik oluru ile açılabilir. Özel eğitim sınıfları okul öncesi eğitim öğrencileri için açılabilir gibi özel eğitim programı uygulanmak şartıyla ilkokuldan ortaöğretim kurumlarına açılabilir.

Hastanede Eğitim Hizmetleri

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerle imzaladığı protokol kapsamında sağlık sorunu nedeniyle eğitim kurumlarına devam edemeyen zorunlu eğitim çağındaki öğrencilerin hastanede yattıkları süre içerisinde hastane sınıflarında eğitim alabilmesidir.

Evde Eğitim Hizmetleri

En az on iki hafta boyunca sağlık sorunu nedeniyle okula gidemeyecek durumda olan zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu sonucunda il ya da ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararıyla evde eğitim hizmeti verilmektedir.

Özel Eğitim Okul ve Kurumları



Özel eğitime ihtiyacı olan birey için ilk tercih öncelikle akranlarıyla bir arada olduğu kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürmeleri esas olmakla birlikte, özel eğitim öğrencileri için ihtiyaçları doğrultusunda örgün ve yaygın eğitim okul ve kurumlar açılmaktadır.

- Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için okul öncesi eğitim kurumları;
Özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara okul öncesi eğitim zorunludur ve 36 ayını tamamlayan tüm çocuklar için yönlendirme yapılmaktadır. Kayıt yapılacak olan yılın eylül ayı itibarıyla 66,67 ve 68 aylık çocuklar için veli dilekçesiyle, 68 ayını tamamlamış ve 79 aydan gün almamış çocuklar için "Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu" olması durumunda RAM'lardaki "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından alınan karar sonucuna okul öncesi eğitim süresi 1 yıl uzatılabilmektedir. Ayrıca özel eğitim öğrencileri için (36 ayını tamamlamış 66 ayını doldurmamış olması koşuluyla) özel eğitim ana sınıfları, özel eğitim anaokulu, özel eğitim okulları, bağımsız anaokullar ve ilkokul bünyesinde özel eğitim anasınıfları eğitim vermektedir.

- Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için açılan ilköğretim kurumları;
Bedensel, işitme ve görme yetersizliği olan öğrenciler için gündüzlü , yatılı ve gündüzlü/yatılı ilkokullar ile ortaokullar açılmaktadır.

Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için ilkokul ve ortaokul eğitimini tamamlamaları adına açılan okullardır. Öğrenciler yabancı dil derslerinden istemeleri tarafından muaf tutulurken, sınıflar en fazla 10 öğrenciden oluşabilmektedir. Özel yetenek gerektiren resim, müzik, din kültür ve ahlak bilgisi gibi dersler haricindeki dersler sınıf öğretmenleri tarafından işlenmektedir. Alan öğretmenleri tarafından verilen derslere sınıf öğretmenleri de katılmaktadır.

İlköğretim programını takip edemeyecek olan orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrenciler ve otizmli olan öğrenciler için özel eğitim uygulama okulları açılmaktadır. Yetersizlik türüne göre öğrenciler farklı sınıflarda eğitim alırken; özel eğitim uygulama merkezlerinde öğrencinin eğitim hayatındaki ilk 4 yıl (1., 2., 3. ve 4. sınıflar) I. Kademe, ikinci 4 yıl (5., 6., 7. ve 8. sınıflar) II. Kademe adı altında eğitim hizmeti vermektedir. Akademik derslere ilave olarak beslenme, iletişim becerileri, sağlık, bağımsız yaşam ve güvenlik alanlarında eğitim verilerek uyum becerileri geliştirilmektedir.

- Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için açılan ortaöğretim kurumları;
İşitme ve bedensel yetersizliği olan öğrenciler için gündüzlü , yatılı ve gündüzlü/yatılı eğitim meslek liseleri açılmaktadır. Özel eğitim mesleki eğitim liseleri hafif düzeyde zi-

hinsel yetersizliği, hafif düzeyde otizmliler ve görme yetersizliği olan öğrencilere iş ve mesleğe yönelebilmeleri için ortaöğretim kademesinde dört yıllık zorunlu öğrenim verilmektedir.

Orta ya da ağır düzeyde zihinsel yetersizliği ve otizmi olan öğrenciler için gündüzlü özel eğitim iş uygulama merkezleri açılmaktadır. Öğrencilerin kayıt yaptırabilmesi için özel eğitim uygulama okullarında II. Kademe özel eğitim programını bitirmiş olması gerekmektedir. Mezun olmuş olan öğrenciler bu okullarda 9., 10., 11. ve 12. Sınıf eğitimlerine III. Kademe adı verilmektedir. Sınıfların mevcudu en fazla okul öncesinde 6 öğrenci, diğer sınıflarda 8 öğrenci ve otizm sınıflarında 4 öğrencidir.

- Özel yetenekli öğrenciler için açılan kurumlar

Özel yetenekli öğrenciler için yeteneklerini farkında olmaları ve kapasitelerini geliştirebilmeleri için Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmaktadır. Öğrencilere devam ettikleri örgün eğitim kurumu programına destek olmak adına planlama yapılır ve öğrencilerin düşünme, yorumlama, analiz ve yansıtma gibi birçok beceriyi kazanması amaçlanmaktadır.

- Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)

Genel ve mesleki ortaöğretim eğitim programlarından yararlanamayacak ve 23 yaşından gün almamış olan özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş/meslek ile ilgili beceriler kazandırmak amacıyla kurulan kurumlardır. Tuvalet ya da aşırı davranış problemleri olan öğrencilere grup eğitimi yerine bireysel eğitim verilmektedir. Bu öğrencilerin haftalık görecekleri ders saatleri ve süresi özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenmektedir. Sınıf mevcudu en fazla 10 kişiden oluşmaktadır.

- Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi

Genel ve mesleki ortaöğretim eğitim programlarından yararlanamayacak ve 23 yaşından gün almamış olan özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin gittiği kurumdur ve sınıf mevcudu en fazla 10 kişiden oluşur. Haftada 1 gün okulda kültür ve meslek dersleri verilirken, geri kalan günlerde uygulamalı beceri eğitimi işyerlerinde verilmektedir.

- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri

Dil ve konuşma güçlüğü, zihinsel ve fiziksel yetersizlikleri nedeniyle özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yetersizliklerinden kaynaklanan engellilik halini ve etkilerini en aza indirmek amacıyla çalışmalar yapan kurumlardır. Öğrencilerin ücretsiz olarak eğitim alabilmeleri için rehberlik ve araştırma merkezlerinde bulunan "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından rapor ve eğitim planı hazırlanması gerekmektedir.



SINAV BAŞARISINDA AİLENİN ROLÜ



Yazının başlığı dikkatinizi çekti ve okumaya başladığınız ya sınava hazırlanan bir çocuğun ebeveynisiniz, ya da duyarlı bir anne babasınız, henüz erken ama çocuğuma nasıl yardımcı olabilirim diye merak ettiniz. Her anne baba gibi siz de, çocuğunuzun sınava önceden hazırlanmaya başlamasını ve sınavda iyi bir okula girebilecek başarıyı elde etmesini istersiniz. Bu doğal bir istek; bu isteğin kendisinde herhangi bir tuhafılık ya da kötülük yok. Ama kaygılısınız. Neden? Çünkü çocuklarının sınavda başarılı olup istediği bir okulu kazanmasını arzu eden sizin gibi milyonlarca anne baba var. Çocuğunuzun istediği okula girememesi olasılığı nedeniyle kaygılı olabilirsiniz.

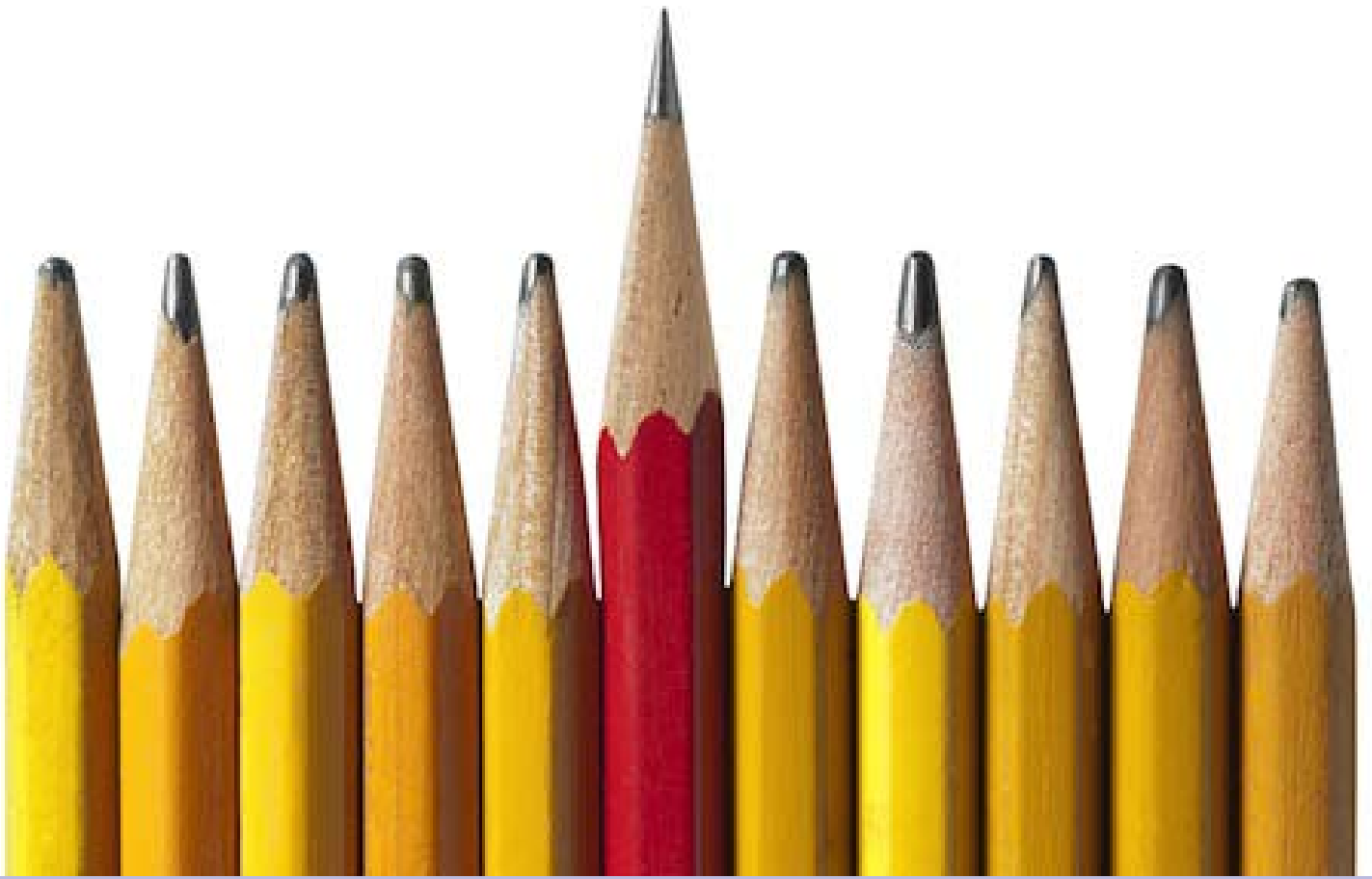
İçinizdeki kaygı ve öfke bir süre sonra bir yön bularak kendini ifade etmek ister. Bu durumda birçok anne baba güç hiyerarşisi içinde güçlüden güçsüze doğru, farkına varmadan bir eziyet etme ve bunaltma

mekanizması başlatır ve tüm aile, özellikle de sınava girecek çocuk bundan nasibini alır.

Anne babalar olarak bu zorlu süreçte çocuğumuza doğru bir şekilde yardımcı olmak, olumlu yönde çocuğu desteklemek, kaygı ve stres ortamından uzakta bu süreci atlattır ve başarıyı yakalamak adına neler yapabiliriz; nu yazımızda kısaca bunlardan bahsedeceğiz.

- Çocuğunuzun tanıyın. Her çocuk özel ve biriciktir. İlgi ve yetenekleri birbirinden farklıdır. Zihinsel yeteneğinin türü ve kapasitesi farklıdır. Çocuğunuzun yeterlilikleri ile ilgili gerçekçi beklentiler içinde olun. Okul yıllarının başından itibaren öğretmenleriyle sık sık diyalog halinde olun, sınıf içindeki durumu, arkadaş ilişkileri hakkında bilgi sahibi olun.

- Çocuğa evde uygun çalışma ortamı hazırlanmalıdır. Tabi ki herkesin ayrı odası



, bilgisayarı olmayabilir. Maddi şartları bu koşulları sağlamak için yeterli olmayabilir. Burada amaç çocuğun ders çalışabileceği, sessiz, havalandırılmış, ışık alan, dik-kat dağıtıcı etkenlerden uzak bir ortam oluşturulmalı.

- Çocukta amaç oluşturmak çok önemlidir. Hedef belirlemek, bir amaç doğrultusunda çalışmak öğrencinin motive olmasını sağlar. Bu amaçla üniversite gezileri, konferanslar, genç mezunlarla görüşmeler sağlanabilir. Sadece para kazanmak için hedef belirlememek gerektiği, eğitimin meslek değil, kişilik, dünyaya bakış açısı gibi başka özelliklerde kazandırdığı vurgulanmalıdır.

- Ders çalışmak bir sorumluluktur. Bu sorumluluğun bilincinde olan öğrenciler zaten bu konuda sorun yaşamazlar. Sorumluluk duygusu küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir duygudur. Çocuklarınıza mutlaka yaşına uygun sorumluluklar verin ve bunları paylaşın. Sorumluluk verilmediğinde çocuk güvensiz, doyumsuz, ve kendine yetemeyen bir birey haline alır.

- Çocuğunuza davranışlarınızla örnek olmanız , olumlu davranış kazanması

açısından çok önemlidir. Çocuk aile içinde anne babasını örnek alarak davranışlar geliştirir. Çocuğum hiç kitap okumuyor diyen anne babalar çoğu kez rehber öğretmenlere bunu dile getirir. Aile içinde kitap okuyan, araştırıp inceleyen, yeni şeyler öğrenmeye hevesli anne babaların çocukları bu davranışları zaman içerisinde kendi hayat tarzları haline getireceklerdir. En başta kendi davranışlarımızla çocuklarımıza örnek teşkil etmeliyiz.

- Anne babalar olarak tutumlarınızda tutarlı olmanız, çocuğun duygusal gelişimi açısından çok önemlidir. Birinin evet dediğine diğeri hayır dememeli. Kendi içinizde de tutarlı olmanız, daha önce hayır dediğiniz bir şeye sonra hayır dememeniz gerekir.

- Başka çocuklarla kıyaslama yapmak, ya da kardeşler arasında kıyaslama yapmak psiko-sosyal gelişim açısından son derece önemlidir. Sizi diğere anne babalar la kıyaslasalar neler hissedeceğinizi düşünün. Onları olduğu gibi kabul etmeliyiz.

- Çocuklarınızın önünde tartışma ortamı yaratmayınız. Kavgalı, tartışmalı aile ortamında büyüyen çocuklar mutsuz, güvensiz ve endişeli olurlar.

- Öncelikle iyi bir iletişim. İyi bir iletişim sağlanan aile ortamında büyüyen çocukların kişisel ve sosyal uyumları daha kolay olmakta, bu olumlu niteliklerde başarıyı olumlu yönde etkilemektedir. Aileleriyle iyi bir iletişim kuramadıklarını söyleyen öğrenciler; başarılı öğrencilerde % 35, başarısız öğrencilerde %75 olarak saptanmıştır.

- Başarıda ölçü başkaları değil, bireyin kendisidir. Doğru olan başkalarıyla yarışmak yerine bireyin kendisiyle yarışmasıdır. Eğer çocuğunuz bugün, düne oranla olumlu gelişim göstermişse bu başarı sayılmalıdır.

- Çocuğunuzun durumunu mutlaka takip edin. Anlattıklarını dinleyin. Devam devamsızlık durumunu takip edin. Öğretmenlerinin çocuklar ilgili gözlemlerini dikkate alın.

- Çok çalışmak ve verimli çalışmak ayrı şeylerdir. Verimli çalışma; gününü planlayarak, öğrencinin kapasite ve ihtiyaçlarına uygun bir plan dahilinde çalışması, dinlenerek çalışmasıdır. Sınav başarısı, sadece çocuğunuzun ne kadar uzun süre çalıştığına bağlı değildir. İstemedi, sadece anne babasının baskısıyla çalışan öğrenci, aslında çalışmış gibi görünür ama verimli çalışmaz.

- Yapıcı eleştirilerde bulununuz.

Övgü ve yapıcı eleştiriler çocuğun başarı güdüsünü harekete geçirmekte olumlu rol oynarken, kişiliğe yönelen olumsuz eleştiriler, küçümsemeye yatkın olan ifadeler çocukta bunlara tepki oluşturur. "Bir dahaki sefere daha iyi yapabilirsin" şeklinde olumlu destekleyici cümleler daha etkili olur.

- Çocuğunuzun sınırlarına ve sorumluluklarına saygılı olun. Onun yerine karar vermeyin. Onun düşünce ve duygularını yargılamayın. Onun gözüyle olaylar bakmaya çalışın.

- Her çocuğun, yapmak istediği şeyler hakkında hayalleri, umutları vardır. Bu hayalleri ve umutları küçümsemeyin.

- Ergenlik dönemi psikolojik ve sosyal anlamda değişimlerin yaşandığı, kendi var oluş sürecini anlamlandırmaya çalışan, hızlı bir gelişim ve olgunlaşmanın yaşandığı zor bir dönem. Bu dönemin kendine özgü zorlukları ve çatışmaları olacaktır. Anne baba olarak bu zorlukları bilerek, bunun doğal ve geçici bir süreç olduğunu kabul ederek , çocuklarıyla olumlu iletişim yöntemleri geliştirmeye çalışmak ilişkinizi güçlendirecektir.

KAYNAK: DOĞANCÜCELOĞLU "BAŞARIYA GÖTÜREN AİLE"



EVDE EĞİTİM HAKKINDA MERAK EDİLENLER

Zorunlu öğrenim çağındaki özel gereksinimli çocuklardan okula devam edemeyen öğrencilere evde eğitim verilebilir. Öğrencinin evde eğitim hizmetlerinden faydalanabilmesi için bazı şartları sağlıyor olması ve gerekli evrakların temin edilmiş olması gerekmektedir;

- 1- Öğrencinin en az 12 hafta(3 ay) süreyle okula devam edemeyeceği veya devam etmesi durumunda sağlığı açısından risk oluşturacağı en az birisi ilgili daldan olmak üzere üç uzman tabip tarafından düzenlenmiş durum bildirir sağlık kurul raporu, (Bir örneği yanda paylaşılmıştır.)
- 2- Velisözleşmesi (Yazısonunda bir örneği paylaşılmıştır.)
- 3- Veli başvuru dilekçesi
- 4- Ev ortamının ders yapmak için uygun olması
- 5- Özel eğitim değerlendirme kurulunun evde eğitim kurul kararı

Evde eğitim kararı verildikten sonra velilerin de ev ortamını ders işlemeye uygun hale getirmesi, olumlu bir eğitim ortamı oluşması açısından önemlidir. Aşağıda sıralanan maddelerin imkânlar dâhilinde öğretmene ve öğrenciye sunulması evde eğitimden alınacak verimi arttıracaktır.

- a. Ses, sıcaklık ve aydınlatma ders işlemeye uygun hale getirilmeli.
- b. Ders yapılacak yer ayrı bir odada olmalı.
- c. Uygulamalara yönelik materyaller olmalı.
- d. Farklı etkinlik ortamları olmalı.
- e. Teknolojik malzemeler (İnternet Tablet vb.)
- f. Hijyene dikkat edilmeli.
- g. Okul ve sınıf ortamına benzemeli.

Uygun Ev Ortamının Hazırlanması

- a)** Öğrencinin bilişsel, fiziksel özellikleri derse girecek öğretmene ayrıntılı olarak anlatılmalı.
- b)** Öğrencinin yaşadığı sağlık problemleri varsa bununla ilgili alınması gereken önlemler hakkında öğretmen bilgilendirilmeli.(maske kullanımı vb.)
- c)** Öğrencinin kullandığı/kullanacağı ilaçlar ve ilaçların yan etkileri hakkında öğretmen bilgilendirilmeli.
- d)** Öğrencinin varsa davranış problemleri hakkında öğretmene bilgi verilmeli.
- e)** Evde eğitim süresince öğrencinin dersten en üst seviyede verim alabilmesi için evde dikkat dağıtıcı uyaranlar minimuma indirilmeli.
- f)** Ertesi gün yapılacak ders programına ilişkin öğretmen gerekli görürse materyal hazırlanmalı.
- g)** Öğrenci hastalık kontrolleri kapsamında evde eğitime katılamayacak durumda olduğu günlerde mutlaka öğretmene önceden bilgi verilmeli.
- h)** Ders saatleri süresince eve misafir çağırılmamaya özen gösterilmeli.
- i)** Uyku, yemek, dinlenme saatleri öğretmenle birlikte, öğrencinin ihtiyaçlarına göre yeniden belirlenmeli
- j)** Öğrencinin kullandığı ilaçlar derse katılımı olumsuz etkileyebilir. Bu gibi durumlarda ilaçların kullanım saati ve miktarı için hekimle görüşülmeli ve gerekirse yeniden düzenleme yapılmalı.
- k)** Evde anne ya da babanın eğitim süresince
- l)** Evde eğitim süresince devam takip çizelgesinin öğretmen tarafından veliye imzalatılmış olması gereklidir.

VELİ SÖZLEŞMESİ

Velisi bulduğum'in evde eğitim hizmet süresince ev ortamını imkânlar dâhilinde eğitim-öğretime hazır hale getirmeyi, eğitim-öğretim sırasında evde bulunmayı, evde bulunmadığım zamanlarda ise yerime refakatçi bırakmayı ve ders saatinin ertelenmesini gerektiren durumlarda ilgili öğretmene ve okul idaresine haber vermeyi kabul ediyorum.

Tarih
Adı Soyadı
İmza

EVDE EĞİTİM HİZMET PLANI
AYLIK UYUMLU AMA ÇİZELGESİ

AYI	Dersin Adı	Velî ya da Refakatçisinin Adı ve Soyadı İmzası	Dersin Adı	Velî ya da Refakatçisinin Adı ve Soyadı İmzası	Dersin Adı	Velî ya da Refakatçisinin Adı ve Soyadı İmzası
GÜNLER						
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						
31						

Kaynaklar:

- Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Şubat 2010/2629
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER VE OYUN



Oyun, çocuk için kendi deneyimleri sayesinde öğretilmesi zor konularda kullanılması gereken öğrenme yöntemidir. Oyun sırasında çocuk için amaç eğlenmek olup; süreci planlamak, sonucu düşünmek gibi bir detaylara ihtiyaç duymadığını düşünmesi çocuğun kendini rahat hissettiği ve ifade edebildiği süreçtir. Her ne kadar erişkinlerin gözünde oyun sadece çocuğun amaçsız olarak eğlendiği ve oyalandığı bir süreç olarak görülse de çocuklar ile iletişim kurmada ve çocukların dünyasını anlamada önemli bir yeri vardır. Bu nedenle eğitim sürecinde ve psikoloji alanında sağlıklı sonuç vermesi adına çok tercih edilen bir yöntemdir.

Oyun çocuk için gerçek yaşantısından daha mutlu olduğu, içinde yaşadığı ve benimsediği bir dünyadır. Doğduğu ilk andan itibaren çevreyi tanımasında ve iletişim kurmasında oyun etkili olduğu için çocuğun gelişimin tüm alanlarında istenilen sonuca ulaşılması açısından aileler

tarafından da önemsenmesi gereken eğitim sürecidir. Bu nedenle araştırmacılar tarafından çocuk oyunlarına olan ilgi giderek artmakta ve engeli olmayan çocuklar dışında işitme, görme ya da bilişsel engel gibi engel gruplarında yer alan çocuklar içinde farklı ve geliş tirici oyun geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Oyunun çocuk gelişimindeki önemli yerinden dolayı dergimizin bu sayısında "Özel Gereksinimli Çocuklarımızın Eğitiminde Oyun" hakkında bilgilendirme yaparak, hem meslektaşlarımıza hem de ailelerimize destek olmayı hedefliyoruz. Özellikle erken çocukluk döneminde, iletişim ve sosyal becerilerin gelişiminde, zihin kuramının gelişiminde, günlük yaşam ve özbakım becerilerinin kazanımında, akran etkileşiminin güçlendirilmesinde kısacası gelişimin her aşamasında oyun çok sık tercih edilmelidir.

Erken Çocukluk Döneminde Oyun

Araştırmacılar, eğitimciler, psikologlar gibi uzmanlar tarafından bir çocuk için 0-6 yaş arasındaki dönemin gelişim sürecinde çok önemli olduğu kabul edilmektedir. "Erken çocukluk" adı verilen bu süreçte çocuk çok hızlı bir şekilde gelişirken; algısı, zekası, zihinsel yetenekleri, sosyal davranışları ve buna bağlı olarak kişiliği şekillendiği için bu dönemin çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Beyin gelişiminin de büyük bir kısmı bu dönemde şekillenmektedir. Sürecin sağlıklı geçmesi ve sürecin güçlendirilmesi adına çocuğun gelişimi mutlaka oyunla desteklenmelidir.

"Erken Çocukluk" döneminde Parten'e göre oyun evreleri vardır ve her evrede çocuğun ilgi duyduğu oyun, oyuna bağlı olarak akranları ile kurduğu ilişki farklılık değişmektedir. Piaget'e göre ise oyun evreleri ve oyun evreleri 2 yaşından sonraki süreci kapsamaktadır.

1.Tek başına oyun

Adından anlaşılacağı gibi çocuğun tek başına oynadığı evredir ki, çocuk doğduktan itibaren kendi uzuvları ile ilgilenerek oyun sürecine başlangıç yapmaktadır. Birkaç aylık olduktan sonra kendi dışındaki çevredeki uyarıcılarla ilgilenmeye başlamaktadır. Nesnelerin renkleri dışında nesnelerin seslerini duymak ve hareketlerini görmek çocuk için bir oyundur. Süreç biraz daha ilerledikçe sosyal iletişim olmadan kendi başına oyuncaklarla oynama süreci başlarken, çevresinde oynanan

oyunlardan etkilenmez ve grup aktivitelerine katılmak istemez. Çevrede olup bitenler çocuğu etkilemez ve evrenin ayırt edici özelliği çocuğun bir şeyden etkilenmeden oyununa devam etmesidir.

2.Oyunu izleme

Bu evrede çocuk kimse ile ilişki kurmadan sadece oyunları izlemekten zevk alır ve oyun oynamaya katılmadan sadece yapılan davranışlara yönelik sorular sorar. Bu yüzden soruları sayesinde davranışlar ve kavramlara yönelik yeni bilgiler öğrenirken, dil becerileri de gelişmektedir.

3.Paralel oyun

Çocuklar aynı oyuncaklarla oynayarak aynı ortamı paylaşabilir, her ne kadar birlikte oynadıkları izlenimi yaratsa da aslında birbirlerinden bağımsız olarak oynamaktadır. Çocukların 15-24 aylık oldukları döneme denk gelen bu evrede çocuklar oyun oynamak için bir araya getirilse bile sadece birbirlerinin elinden oyuncak almaya çalışırlar ve bundan dolayı çıkardıkları sesleri taklit ederler. Yani oyun adına yapılan aslında davranış gözlemleyerek, taklit yapmaktır. Paralel oyun evresinde çocuk aile dışında sosyal ilişki kurmaya başlar ve paralel oyun sayesinde ilk arkadaşlıkları başlar.

4.Birlikte Oyun

Çocukların bir araya geldiği ve iletişim kurduğu evredir, iletişim sayesinde aslında fikir alışverişi yaparlar. Sorun çıkarmayarak oyuncak alışverişi yaparlar ama hala aynı oyunu oynamaz, grup olmalarına rağmen hala çocuklar birbirinden bağımsız oynamaktadır.



5.Kooperatif oyun

Çocuklar arasında iş birliği başlar ve oyunlarında amaç bir sonuca varmaktır. Bu nedenle oyunlar için planlama yapılır; amaca ulaşmak için oyuncaklar paylaşılır, örgütlenme söz konusudur. Bu da gerçekten sosyal iletişimin ve etkileşimin başlangıcıdır.

Sembolik Oyun

2-12 yaş dönemine denk gelen evredir ve nesnelere çok kullanılır. Nesnelere olmadığı durumda nesnelere varmış gibi hayal edilerek oyun oynanabilir. Amaç taklit becerilerine ilave olarak iletişim becerileri ile birçok becerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Özellikle otizmli çocuklarımızda bu dönemde sembolik oyun becerilerinin gelişmemesi sebebiyle taklit becerilerinde gerilik görülerek iletişim becerilerinin gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Dolayısıyla iletişim becerilerini desteklemek istediğimiz çocuklarımızın taklit becerilerini

geliştirmenin en önemli basamaklarından biri sembolik oyun becerilerini güçlendirmektir.

Kurallı Oyun

12 yaşından sonra gelişen bu evrede çocuklar oyunda daha mantıklı daha sosyal ve daha gerçekçidir. Yapısal oyunlar da denilen bu oyunlara dahil olabilmek için çocukların kuralları kavrayıp uymayı kabul etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde çocuklar oyunda ceza alabilir ya da arkadaş çevrelerinden dışlanabilir. Bu açıdan bakıldığında kurallı oyun oynamanın temel öneminin çocukların sosyal etkileşim becerilerinin gelişiminde temel nokta olduğunu görebiliriz. Kurallı oyun becerilerini destekleyerek güçlendirdiğimiz çocuklar sosyal hayattaki kurallara uyum sağlamakta kolaylık yaşayarak hem akranları hem de yetişkinler tarafından çok daha kolay kabul gören çocuklar olurlar.

İletişim ve Sosyal Becerilerinin Kazandırılmasında Oyun



Yukarıda bahsedilenlerden de anlayacağımız gibi çocuklarımız birçok beceriyi kazanırken oyundan faydalanmaktadır. Bu bahsedildiği gibi sembolik oyunun gelişimiyle olmaktadır. Sembolik oyun becerilerini göstermeyen çocuklarımızın taklit yapmasını bekleyemeyiz. Bu noktada sembolik oyun becerilerini

geliştirmek için çocuklarımızla sıklıkla gerçekte var olmayan nesnelere varmış gibi yaparak oyunlar oynamalıyız. Telefonla konuşur gibi yapmak, yemek pişirir gibi yapmak, var olmayan bir hayvanı sever gibi yapmak v.b. Bu örneklerdeki gibi oyun oynarken izleyeceğimiz basamaklar her beceride olduğu gibi

çocuğumuzun seviyesine göre fiziksel yardım, model olma, sözel ipucu olarak ilerlemelidir.

Sosyal becerilerin kazanılmasında oyunun etkililiği çocuk 12 yaşına geldikten sonra kurallı oyun oynamasıyla göze çarpılmaktadır. Bu yaşta sonra oyunların kurallarını öğrenerek buna uygun hareket etmeye çalışan çocuk olumsuz davranışlarının sonucunu yine oyunun içinde, oyun arkadaşları tarafından görmektedir. En etkili ceza ve/ veya pekiştirici olan akran etkileşimi çocuk için sosyal hayatın kurallarının işleyişini görebilmesi açısından büyük bir fırsattır. Özel gereksinimli çocuklarımıza kurallı oyun becerisi kazandırılırken başlangıçta daha basit kuralları olan oyunlar öğretmekle başlamalıyız. Dikkat edilmesi gereken bir diğer

önemli kural çocuğumuzun kurallı oyunları oynamaya başlamadığı daha küçük yaşlarda da kurallı oyunlara hazırlık oyunlarında çocuğumuzun her kural ihlalini görmezden gelmememiz, en azından pekiştirmememizdir. Bu süreçte oynayabileceğimiz bazı kurallı oyun örnekleri; sek sek, saklambaç, körebe, istop, yakantop vb. mahalle oyunları olabilir. Çocuğumuzun yaşına ve ilgi alanına göre bu oyunlar zaman içinde satranç, tavla, dama v.b şeklinde çeşitlendirilebilir.

KAYNAKÇA

http://ismek.ibb.gov.tr/ismek-el-sanatlarikurslari/webedition/file/2016_hbo_program_modulleri/ozelegitimdeoyunetkinlikleri.pdf

<http://www.iraztoros.com/oyunun-evreleri-psikolog-bildirir/>

<http://docs.neu.edu.tr/library/6725595818.pdf>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/255484>



EN İYİSİ

Dağ tepesinde bir çam olamazsan,
Vadide bir çalı ol.
Fakat oradaki en iyi küçük çalı sen olmalısın.
Çalı olamazsan bir ot parçası ol, bir yola neşe ver.
Bir misk çiçeği olmazsan bir saz ol.
Fakat gölün içindeki en canlı saz sen olmalısın.
Hepimiz kaptan olamayız, tayfa olmaya mecburuz.
Dünyada hepimiz için bir şey var.
Yapılacak büyük işler, küçük işler var.
Yapacağınız iş, size en yakın olan iştir.
Cadde olamazsan patika ol.
Güneş olamazsan yıldız ol.
Kazanmak yahut kaybetmek ölçü ile değildir.
Sen her neysen, onun en iyisi olmalısın.

Douglas MALLOCH

ÜNİVERSİTE TERCİHİ YAPMAK, HAYAT BİÇİMİNİ SEÇMEKTİR!...

Üniversite tercihi, hayatımızda aldığımız en önemli kararlardan birisidir. İlkokula başladığı günden itibaren öğrenciler sınavlara girer, sınıf geçer, ortaokul, lise tercihi yapar, alan belirler ve en son olarak üniversite sınavıyla hayatının yeni bir dönemine başlangıç yapar.

Küçükken, büyüklerin bizimle sohbet etmek için sordukları bir sorudur; büyüyünce ne olacaksınız? Hayallerimiz yönlendirir bizi, gönlümüzden ne geçiyorsa onu olmak isteriz. Kimimiz itfaiyeci, kimimiz polis, kimimiz hemşire, kimimiz öğretmen oluruz. Yaşımız büyüdükçe daha gerçekçi tercihler yaparken kendi ilgi ve yeteneklerimizle birlikte çevremiz de bizi etkiler.

Hayatımızda önemli kelimeler vardır. Bu kelimelerden ikisi seçimlerimizden sonra söylediğimiz; "Keşke" ve "İyi ki"dir. Sürekli sınavlara girmek, kararlar almak zorunda kalırız. Peki, verdiğimiz kararlar sonucunda hangisini diyeceğiz. Keşke mi? İyi ki mi?

Tercih yapmada en önemli kriter kendini tanımaktır. Yetenek, ilgi ve değerlerim neler? sorularının yanıtını bulduktan sonra, birey meslekleri tanımalı ve kişisel özellikleri ile uyumuna bakarak tercih yapmalıdır.

Üniversite tercihi yapacak öğrenciler için bir mektup yazan New York Üniversitesi Öğretim Üyesi Profesör Selçuk Şirin, "Puan değil, aynaya bakın. Yaparken zamanı unuttuğunuz uğraşı seçin. Meslek değil, disiplin seçin. Bölüm değil, üniversite seçin. Yerel değil, global seçin" önerilerinde bulunur.

Üniversiteye yerleşen öğrencilerin neredeyse üçte biri, doğru tercihte bulunmadığı duygusuyla yerleştikleri bölümden memnun değildir. Mutluluğumuz için bu döngüyü kırmak, doğru kararlar vermek gerekir.

İşte sizlere tercih yaparken dikkat edeceğimiz birkaç öneri;



Üniversite sadece bölümden mezun etmiyor. Farklı çalışma alanları, yan dal yapma olanakları, yurt dışı imkânları gibi kişinin dünyaya bakış açısını geliştirip yeni imkânlarla kapılar açmasını sağlıyor.

Bu nedenle tercih yaparken öncelikle kendimizi tanımalı, daha sonra üniversite kılavuzunda yer alan tüm bölümleri incelemeliyiz. Ona göre pişman olmayacağımız bölümleri yazmalıyız. Puanım ziyan olmasın diye istemediğimiz bir okulu tercih etmemeliyiz.

1.Tercih sırası önemli. En çok istediğimiz okul, bölümü en üste yazınız. Ancak sizin için avantajlı, gittiğinizde pişman olmayacağınız bir bölümü de değerlendirmeye alabilirsiniz.

2.Üniversitelerin bazı bölümleri için sıralama şartı aranmaktadır. Buna dikkat ediniz.

3. Kılavuzu iyi okuyunuz. Kılavuzda yazan özel koşullara dikkat ediniz.

4. İstemediğiniz bir yeri tercih edip yerleşirseniz, bir sonra ki sene puanınızın düşeceğini unutmayınız.

5. Bazı üniversite ve bölümleri tercih ettiğinizde burs, yurt gibi avantajları olabiliyor. Bunlara dikkat ediniz.

6. Üniversitenin barınma, ulaşım, staj olanaklarını araştırınız.

7. Yeni açılan bölümler ve meslekler hakkında bilgi sahibi olmaya çalışınız.

8.Okul bitince çalışma olanaklarını öğreniniz.

9.Ailenizin koşullarını değerlendiriniz,

ekonomik durum, burs, kredi imkânlarını araştırınız.

10. Üniversitenin kazandığı başarılarını inceleyiniz.

11.Tercih ettiğiniz, okulun sosyal kulüpleri ve size sağlayacağı imkanlar ile ilgili araştırma yapınız.

12.Bazı alanların iş bulma olanağı, diğer alanlara göre düşük olabilir. Gelecek dönemlerde gündemde olan meslekleri araştırarak tercihte bulununuz.

13.Freud, "hayatın anlamı; çalışmak ve sevmektir" demiş. Meslek seçimimizin; yaşadığımız şehir, arkadaş ilişkilerimiz, oturduğumuz ev, gideceğimiz tatil, eş seçimimize bile etki ettiğini unutmayalım.

14.Okul birinciliği kontenjanı ile mezun olduğunuz yıl istediğiniz bölüme yerleşmek daha kolay. Bu avantajı da unutmayın.

Bütün bunların ışığında Oku, araştır ve karar ver. Hayatına ilişkin kararları tesadüflere bırakma.

Yaptığınız tercihlerin her zaman hedefe ulaşması dileğiyle...

Not: Sinop Ram Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü öğretmenleri tercih dönemlerinde öğrencilerimize yardımcı olmak için görev başında olacaktır. Tercihlerinizi yaparken bir uzmandan yardım almanızı tavsiye ederiz.

ÖZEL EĞİTİMDE ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ



Erken çocukluk eğitimi, yetersizliği olan ya da gelişimsel açıdan rol grubunda olan çocukların ve ailelerinin gereksinimlerini karşılayarak yetersizliğin engele dönüşmesini önlemek ve çocuğun yaşlarıyla gelişim farklılığını en aza indirmeyi hedefleyen bir alandır. Erken çocukluk özel eğitiminde ilköğretimde verilen eğitimin ortak yaşlarda verilmeye başlaması amaçlanmaktadır.

0-3 yaş arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için önerilen bir eğitim olup, aileler her durumda dil, gelişim, bedensel gelişimi, zihinsel, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerinin yaşlarına göre nasıl olduğunu gözlemleyip farklılık gözlemlendiğinde hiç vakit kaybetmeden uzmanlara danışmalıdır. Özel eğitim ihtiyacı tıbbi tanımlama ve değerlendirme ,gelişimsel ve eğitsel değerlendirmeler yapılarak belirlenir. Rehberlik ve araştırma

merkezlerinde değerlendirme yapılarak çocuğun ihtiyacı olması durumunda "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" raporu ile önerilir.

Erken çocukluk eğitiminde özel eğitimin sürecine ailenin katılımı çok önemlidir ki sonuçların istenen düzeyde olması içinde neredeyse zorunludur. Bu eğitim çocuğun gelişiminde %20 -%30' lara kadar fark yaratır. Bu durum çocuğun ve ailenin gelecek yaşamlarını değiştirebilir. Çocuğun ailenin eğitim ve gelişim kalitesini önemli ölçüde yükseltir.

Erken çocukluk özel eğitim alan bir çocuğun almayan çocuklara göre okul ve yaşam kalitesinde anlamlı farklılık olur. Bağımsız yaşam becerileri konusunda daha iyi olan yaşam kalitesini yükseltir.

Erken Çocukluk Dönemine Yönelik Özel Eğitim Hedefleri

1. Gelişim yetersizliği olan çocuğun ailesinin desteklenmesi.

Bu yaşam döneminde çocuğun ihtiyaçları, bakımı aile tarafından yapılmaktadır. Bu tür çocuklara sahip ailelerde bu durum pek çok duygusal, sosyal sorunlara yol açmaktadır. Aileler bu durumda ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını bilemedikleri için bir çok sorunla başa çıkmaya çalışırlar. (inkar, özür, suçluluk). Bu durumda kabullenmeye ve yeni duruma uyum sağlamaya çalışırlar.

Erken çocukluk özel eğitimi ile ailelerimiz bu durumda desteklenerek çocuğu için yapabilecekleri konusunda bilgilendirilir ki bu dönemde çocuğun gelişiminde ne kadar önemli rol oynadıkları fark ettirilir.

2. Çocuğun gelişimini desteklemek

Yetersizliği olan çocuklar akranlarını doğal yaşam içerisinde kendinden öğrendiği becerilerin büyük bir bölümü destek eğitimle öğrenebilmektedir. Bunun için erken çocukluk özel eğitiminde dil, bilişsel, motor gelişim alanlarında gerekli destekleyici eğitimlere yer verilir. Bu öğrendikleri becerileri de her ortamda yapabilir hale getirmeye çalışmalıdır.

3. Çocuğun çevre ile iletişimi

Bu çocukların çoğu çevresiyle iletişimde

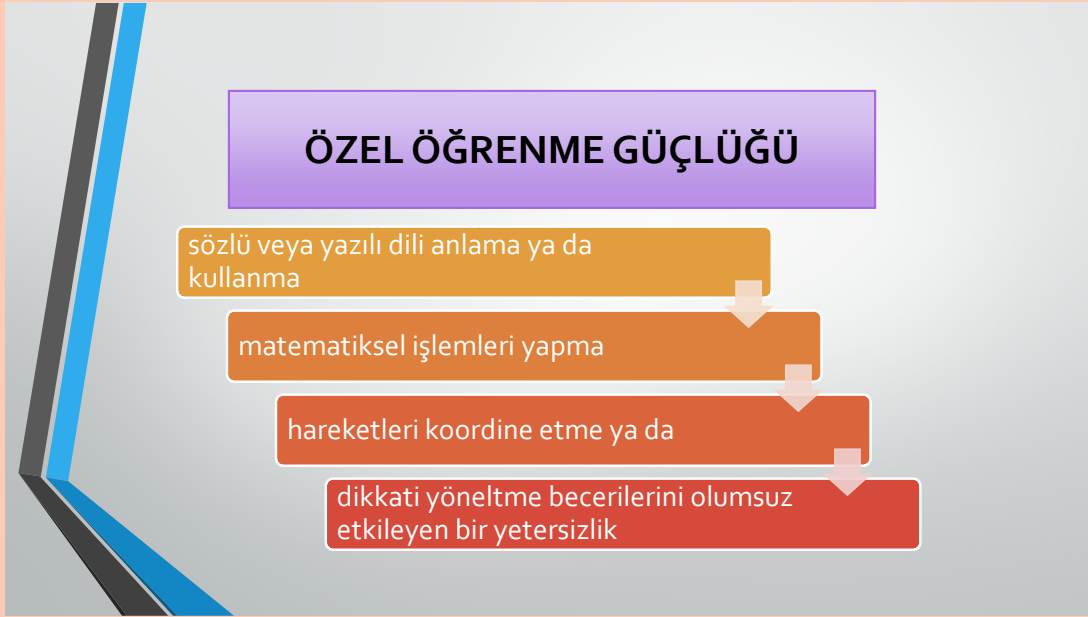
sorunlar yaşarlar. Bunun için bu tür eğitimlerde sosyal becerilere yer verilmesi çocuğun topluma uyum sağlaması açısından çok önemlidir. Bu çocuklarımızdaki farklılıklar nedeniyle onların sinemaya, alışverişe gitmemesini engellememelidir. Bu eğitimin amacı çocukların farklılığı ne olursa olsun, çocuğumuzu toplumun bir birey parçası olarak yaşamını sürdürebilecek bilgi ve beceriler öğretilerek bağımsızlaşmasını sağlamaktır.



ÖZGÜL (Özel) ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

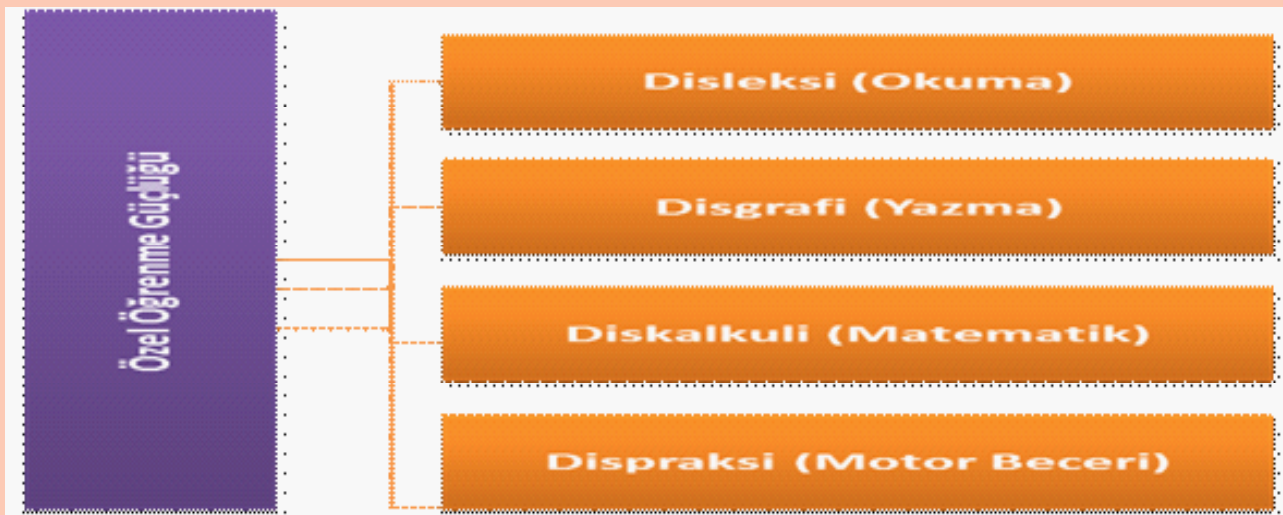
Öğrenme; yaşam boyu süren ve algılamadan organize etmeye, bilgiyi depolama ve depolanan bilgiyi gerektiğinde üretmeyi sağlayan süreçtir. Öğrenme sadece yeni beceri öğrenerek akademik

olarak yetkinleşmek olarak algılanmamalı, sosyo-duygusal gelişimi ve kişilik gelişimini de içermektedir. Bu süreçte yaşanan aksaklıklar kişinin yaşamını ve kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir.



Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği incelendiğinde özel öğrenme güçlüğü olan birey, bilgi alma sürecinde bir veya birkaç aksaklık yaşanması durumunda konuşmada, okuma, yazma dinleme ya

da matematiksel işlemleri yapmada güçlük çeken olarak tanımlanmaktadır olup, özel eğitime ve destek eğitime ihtiyaçları olduğu belirtilmektedir.



Özgül öğrenme güçlüğü, öğrenme ile ilgili sorun olarak algılanırken bilgilerin işletmesinde de sorunlar söz konusudur. Beyinde mevcut olan farklılıklar öğrenme süreçlerinde sapmalar neden olur ve özel öğrenme güçlüğü yaşayan her çocukta

birbirinden farklılıklar göstermektedir. Özgül öğrenme güçlüğü zeka sorunu değildir ve tanı konulurken çocuğun görme ya da işitme gibi duysal organlarında organik bozukluk olmamalıdır.



Özel öğrenme güçlüğü çok küçük yaşlarda oluşmasına rağmen çocuğun okula başlaması ile sorun fark edilebilmektedir. Uzmanlarda özel öğrenme güçlüğü ile ilgili aşağıda belirtilen bilgileri kabul etmektedir.

- Gelişim ile akademik başarıda zorluklar yaşamaktadırlar.
- Öğrenme potansiyeli ve gerçek öğrenme performansı arasında tutarsızlıklar söz konusudur.
- Dil gelişimi, fiziksel gelişim ve akademik gelişimde tutarsızlıklar gözlemlenmektedir.
- Duyusal bozukluk ve zihinsel yetersizlik öğrenme problemlerinin kaynağı değildir..
- Öğrenme problemleri çevresel nedenlerden kaynaklanmaz.
- Okuma, konuşma, yazma, matematiksel işlemleri yapma ve mantık yürütme becerilerini dışında hafıza, sosyal beceriler ve duysal olgunlaşmada da sorunlar yaşanabilmektedir.
- Normal zekâ veya üstün zekalı bireylerde görülebilmektedir.
- Bireyin algısal becerileri ve ifade etme becerilerini olumsuz etkilemektedir.

Resmi bir tanı konulmadan önce özel öğrenme güçlüğü riski taşıyan öğrencilere ön değerlendirmeler yapılmalıdır.

Okulöncesi Dönemde ÖÖG'nin Erken Belirtileri

- Sözcükleri telafuzda güçlük
- Doğru sözcükleri seçmede güçlük
- Alfabe, rakam, renk , şekilleri ve haftanın günleri gibi kavramları öğrenmede güçlük
- Yönerge takip etmede güçlük
- Kalem ve silgi gibi yazı araçlarını kullanmada güçlük
- Ayakkabı bağcıklarını bağlama ve giysi düğmelerini iliklemede güçlük

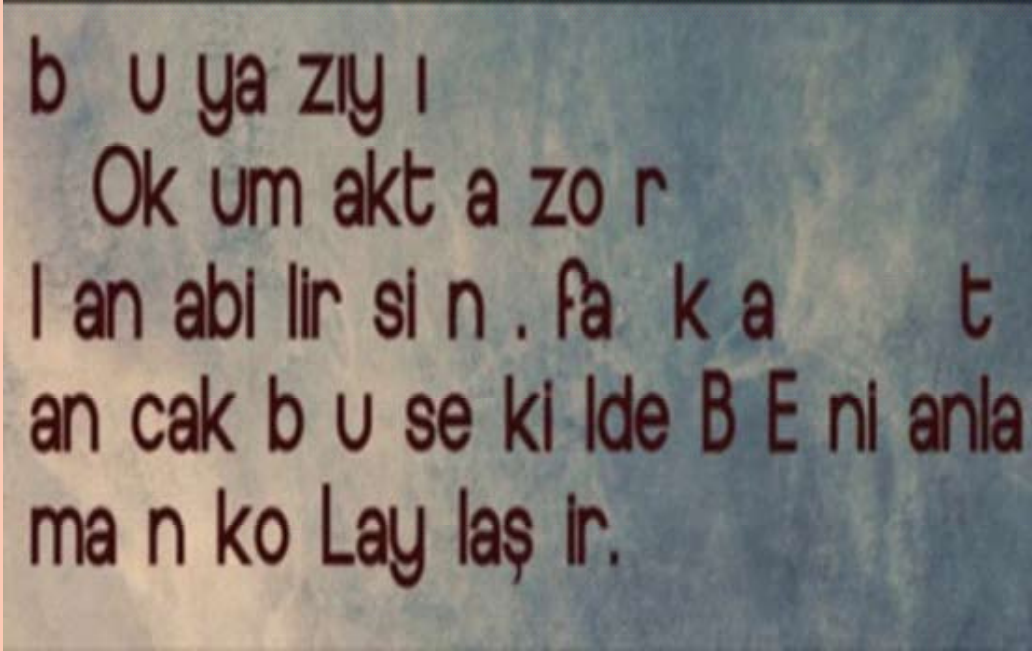
5-9 Yaş arası dönemde ÖÖG'nin erken belirtileri:

- Harfler ve sesler arasında ilişki kurmada güçlük
- Seslerle sözcük üretmede güçlük
- Basit kelimeleri okurken karıştırma
- Okuma hataları yapma

- Basit matematik kavramlarını kavramada güçlük
- Zamanı ile ilgili becerilerde güçlük

10-13 Yaş arası dönemde ÖÖG'nin erken belirtileri:

- Okuduğunu anlama ya da matematik becerilerini anlamada güçlük
- Açık Açık uçlu sorulara cevap vermede güçlük
- Okuma ya da yazma becerilerini sevmeme , yüksek sesle okumayı sevmeme
- Günlük yaşamında ödev yapmama, oda dağınıklığı gibi düzensizlik
- Kötü el yazısı



Tıbbi Tanılama

- Devlet hastanelerinde ya da eğitim araştırma hastanelerinde tanılama yapılır.
- Özel öğrenme güçlüğü gözlem formu geliştirilmiştir.

Eğitsel Tanılama

- Rehberlik araştırma merkezlerinde görev yapan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından eğitsel tanılama yapılır.
- Öğrencinin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik yeterlilikleri doğrultusunda eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmeti ile ilgili karar verilir.

ÖÖG Olan Bireylerin Performans Değerlendirmesi

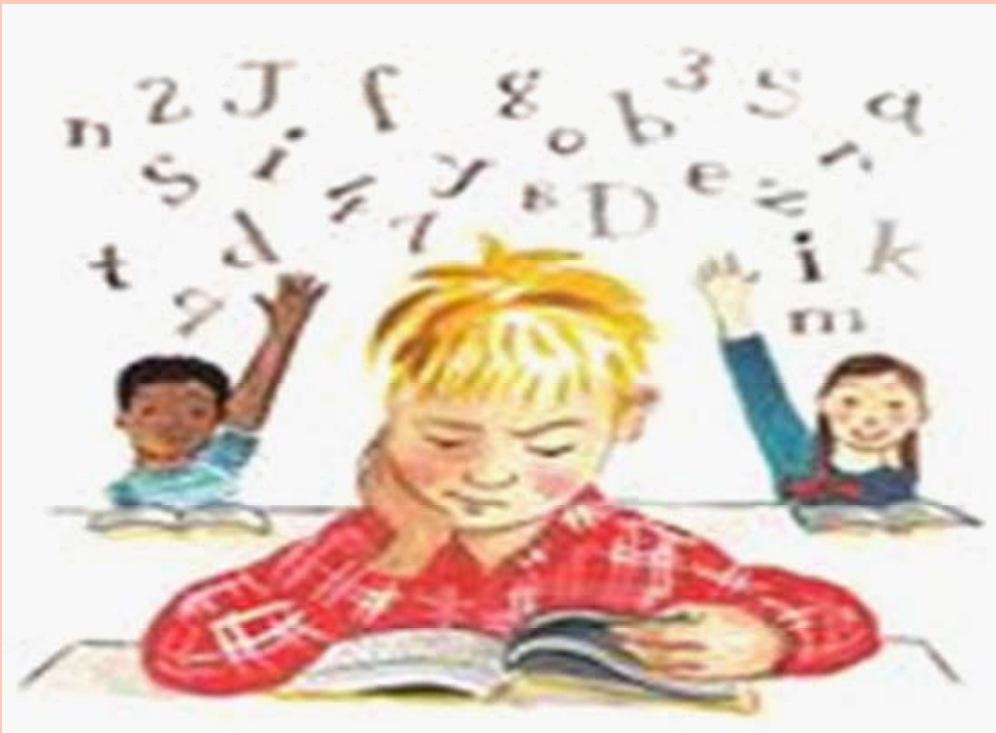
- ÖÖG'li bireylere yönelik en uygun eğitsel programların belirlenirken, belirlenen programın birey üzerindeki etkilerini ortaya koymak için değerlendirme sürecinin işlevsel bir şekilde yapılması gerekmektedir.
- ÖOG olan bireylerin performansını belirlemek için Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "Özel Öğrenme Güçlüğü Performans Belirleme Formu" geliştirilmiştir. Değerlendirmede kullanılan forma göre performans



belirlenir ve eğitim planı hazırlanır.

Özel Öğrenme Güçlüğünde Özel Eğitim

- ÖÖG olan bireylerin okulda başarılı olmaları için özel eğitim hizmetlerine ve uyarlamalara ihtiyacı vardır.
- Ülkemizde yasal olarak bireylerin devlet tarafından verilen destek hizmetlerden yararlanabilmesi için tanılanması, dolayısıyla resmi olarak değerlendirilmeleri gerekmektedir.
- Bunun için tıbbi olarak tanılanan birey MEB'e bağlı bir kurum olan Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından gerekli eğitsel değerlendirmeler yapıldıktan sonra yasanın sağladığı özel eğitim hizmetlerinden faydalanabilmektedir.





GELECEĞİN MESLEKLERİ

Meslek Seçimi henüz ortaokul yıllarında düşünmeye başladığımız, lise yıllarında belirginleştirdiğimiz bir süreçtir. Bir çoğumuz, ekonomik ve ailevi koşulları dikkate alarak meslek seçme eğilimindeyiz. Mesleğimizi seçerken sadece bugünü değil, bundan 20 yıl sonrasını ve o günün şartlarını da düşünmek zorundayız. Çünkü dünya çok hızlı bir değişim ve gelişim içinde. Özellikle teknolojik alanda yaşanan gelişmeler tüm hayat tarzımızı, alışkanlıklarımızı etkiliyor. Tabiki bu gelişmelerden iş ve meslek yaşamının etkilenmemesi mümkün değil. Peki bu değişimlerden hangi sektörler daha çok etkilenecek?

World Economic Forum (Dünya Ekonomik Forumu) tarafından 2 senede bir hazırlanan "Future of Jobs" / "İşlerin – Mesleklerin Geleceği" raporu Ekim 2020'de sunuldu. Bu raporda öncekilerden farklı olarak 2020 başı itibariyle tüm dünyada etkisini göstermekte olan pandemi de değişkenler arasına dahil edildi. World Economic Forum (Dünya Ekonomik Forumu) "Future of Jobs 2020" / "İşlerin – Mesleklerin Geleceği 2020" raporunun ana başlıkları şöyle:

- İşlerin Geleceğini Takip Etmek
- Pandemik Ekonomide İşgücü Piyasasının Görünümü
 - Kısa vadeli şoklar ve uzun vadeli trendler
 - Uzaktan çalışan ve hibrid çalışan işgücü
 - Eşitlik üzerindeki etkisi
- 2020-2025'te İşgücü Piyasası Gelişimi için Tahminler
 - Teknolojik kabul (benimseme)
 - Yükselişteki ve düşüşteki meslekler (işler)
 - Önemi yükselen ve düşen beceriler
- Kamu ve Özel Sektör İşgücü Piyasalarını Canlandırmanın Yolları
 - Geçici kamu politikası yardımıyla uzun vadeli çözümlere doğru
 - İnsan kaynağına görev atamaktan, insan potansiyelini kullanmaya doğru

	TALEBİ ARTAN		TALEBİ AZALAN
1	Veri analistleri ve Veri Bilimciler	1	Veri Girişi Görevlileri
2	Yapay Zeka ve Makine Öğrenimi Uzmanı	2	İdari ve İdari Sekreter
3	Büyük Veri Uzmanı	3	Muhasebe, Defter Tutma ve Bordro Memurları
4	Dijital Pazarlama ve Strateji Uzmanı	4	Muhasebeciler ve Denetçiler
5	Proses Otomasyon Uzmanı	5	Montaj ve Fabrika İşçileri
6	İş Geliştirme Uzmanı	6	İşletme Hizmetleri ve Yönetim Yöneticileri
7	Dijital Dönüşüm Uzmanı	7	Müşteri Hizmetleri Çalışanları
8	Bilgi Güvenliği Analisti	8	Genel ve Operasyon Yöneticileri
9	Yazılım ve Uygulama Geliştiricileri	9	Mekanik ve Makine Tamircileri
10	Nesnelerin İnterneti Uzmanı	10	Malzeme Kayıt ve Stok Tutma Görevlisi
11	Proje Yöneticisi	11	Finansal Analistler
12	İşletme Hizmetleri ve Yönetim Yöneticileri	12	Posta Servisi Memuru
13	Veri Tabanı ve Ağ Uzmanları	13	Satış Temsilcisi, Toptan ve İmalat
14	Robotik Mühendisi	14	İlişki Yöneticileri
15	Stratejik Danışman	15	Banka Veznesi ve İlgili Katipler
16	Yönetim ve Organizasyon Analistleri	16	Kapıdan kapıya satış, Haber ve Sokak Satıcıları
17	FinTech Mühendisi	17	Elektronik ve Telekom Kurulumcuları ve Tamircileri
18	Mekanik ve Makine Tamircileri	18	İnsan Kaynakları Uzmanı
19	Organizasyonel Gelişim Uzmanları	19	Eğitmen
20	Risk Yönetimi Uzmanı	20	İnşaat İşçisi



OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

NEDİR? BELİRTİLERİ NELERDİR?

Otizm Spektrum Bozukluğu, doğuştan gelen ya da yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan karmaşık bir nöro-gelişimsel farklılıktır. Otizmin, beyin yapısını ya da işleyişini etkileyen bazı sinir sistemi sorunlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Otizm spektrum bozukluğu çocukluk döneminin başında gelişim gösterir ve nihayetinde bireyin toplum içinde, örneğin sosyal hayatta, okulda ya da çalışma hayatında sorunlarla karşılaşmasına neden olur.

Doğumdan sonraki ilk yıl içinde otizm belirtileri

ortaya çıkar. Daha nadir vakalarda ise ilk sene boyunca çocukta normal gelişim devam eder ve daha sonra otizm belirtilerinin ortaya çıkmasıyla birlikte çocuklar, 18 ila 24 ay arasında bir gerileme döneminden geçer.

Otizm spektrum bozukluğunun tam anlamıyla iyileşmesi mümkün olmasa da, erken başlanan ve yoğun olarak sürdürülen tedavi birçok vakada çocuğun hayatında büyük ve önemli bir fark yaratabilir.

Otizm Spektrum Bozukluğunun Nedeni Nedir?

Bugün, otizm spektrum bozukluğuna neyin neden olduğu bilinmemekle birlikte genetik temelli olduğuna ilişkin bulgular vardır. Ancak hangi gen ya da genlerin sorumlu olduğu henüz bilinmemektedir.

Ancak aşılardan otizm spektrum bozukluğu arasında bir bağlantı olmadığı tıp uzmanları tarafından kesin olarak bilinmektedir. Çocukluk çağı aşılardan kaçınmak, çocuğunuzu ve diğerlerini boğmaca (boğmaca), kızamık veya kabakulak gibi ciddi hastalıklara yakalanma ve yayma tehlikesiyle karşı karşıya bırakabilir. Genetik faktörlere bakıldığında, birkaç farklı genin otizm spektrum bozukluğunda rol oynadığı görülmektedir. Bazı gene-

tik mutasyonların, yani değişimlerin kalıtsal olduğu görölürken diğerlerinin kendiliğinden ortaya çıktığı gözlemlenmiştir.

Çevresel faktörlere bakıldığında ise günümüzde viral enfeksiyonlar, hamilelik sırasında alınan ilaçlar, ortaya çıkan komplikasyonlar veya hava kirliliği gibi faktörlerin otizm spektrum bozukluğunu tetiklemede rol oynayıp oynamadığı araştırmacılar tarafından incelenmektedir.

Otizmin çocuk yetiştirme özellikleriyle ya da ailenin ekonomik koşullarıyla hiçbir ilişkisi yoktur; bu nedenle otizm spektrum bozukluğunu her çeşit toplumda, farklı coğrafyalarda, ırkta ve ailede rastlanmaktadır.

Bazı çocuklar erken bebeklik döneminde göz temasından kaçınma, isimlerine yanıt vermeme ya da bakımlarını sağlayan kişilere karşı kayıtsızlık gibi otizm spektrum bozukluğunun ilk belirtilerini gösterebilir.

Diğer vakalarda ise çocuklar yaşamın ilk birkaç ayında veya ilk yılında normal gelişim gösterebilir, ancak aniden kendi içine çekilip gerileme gösterebilir; agresif bir tutum takınabilir veya o zamana kadar edindikleri dil becerilerini kaybedebilir. Bu semptomlar genellikle 2 yaşına kadar görölür.

Otizm spektrum bozukluğu olan bazı çocuklar öğrenmede zorluk çekebilir veya normalden daha düşük zekâya sahip olma belirtileri görülebilir.

Spektrum üzerindeki diğer çocuklarda ise normal ve hatta yüksek zeka görülebilir. Bu çocuklar hızlı öğrenme yetisine sahiptirler, ancak bildiklerini günlük hayatta uygulamak, karşılıklı iletişim kurmak ve sosyal durumlara uyum sağlamakta zorluk çekebilirler.

Otizm spektrum bozukluğu olan her çocuk, spektrumun bir diğerinden farklı ve benzersiz bir konumdadır. Bu bozukluğa sahip bireylerin her birisinde düşük işlevden yüksek işlevliğe kadar yayılan benzersiz bir davranış modeli ve şiddete eğilim seviyesi görülebilir.

OTİZM NEDİR?

Otizm, doğuştan gelen ve yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan nörogelişimsel bir farklılıktır. Otizmin beynin yapısını ya da işleyişini etkileyen bazı sinir sistemi sorunlarından kaynaklandığı sanılmaktadır.

Bugün doğan her **68** çocuktan **1**'i otizm riski ile dünyaya geliyor.



Otizmin tek tedavisi erken tanı ve sürekli yoğun eğitimidir!

Erken yaşta eğitime ulaşan otizmliler çocukların **%50**'sinin bağımsız birey olarak gelişme şansı var.

Türkiye'de bulunan **352.000** otizmliler çocuktan sadece **30.050**'si eğitime ulaşabiliyor.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

OTİZMİN BAŞLICA BELİRTİLERİ:



Göz teması kuramıyorsa



İsmi söylendiğinde dönüp bakmıyorsa



Parmağıyla istediğı şeyi göstermiyorsa



Yaşlarının oyunlarına ilgi duymıyorsa



Sallanmak, parmak uçlarında yürümek gibi hareketlere sahipse



Dönen nesnelere karşı aşırı ilgi duyuyorsa



Takıntılı davranışlar gösteriyorsa

Erken Teşhisin Önemi



- Başkalarıyla göz teması kurmuyorsa,
- İsmi söylediğinizde bakmıyorsa,
- Söyleneni işitmiyor gibi davranıyorsa,
- Parmağıyla istediği şeyi göstermiyorsa,
- Oyuncaklarla oynamayı bilmiyorsa,
- Akranlarının oynadığı oyunlara ilgi göstermiyorsa,
- Bazı sözleri tekrar tekrar ve ilişkisiz ortamlarda söylüyorsa,
- Konuşmada akranlarının gerisinde kalmışsa,
- Sallanmak, çırpınmak gibi garip hareketleri varsa,
- Aşırı hareketli, hep kendi bildiğince davranıyorsa,
- Gözleri bir şeye takılıp kalıyorsa,
- Bazı eşyaları döndürmek, sıraya dizmek gibi sıra dışı hareketler yapıyorsa,
- Günlük yaşamındaki düzen değişikliklerine aşırı tepki veriyorsa,

Otizm açısından değerlendirme yapmak gerekir. Erken tanı ve doğru bir eğitim yöntemi ile yoğun olarak eğitim alan çocukların yaklaşık yüzde ellisinde otizmin belirtileri kontrol altına alınabilmekte, gelişim sağlanabilmekte, büyük ilerleme kaydedilmekte ve hatta bazı otizimli çocukların ergenlik yaşına geldiklerinde diğer arkadaşlarından farkı kalmayabilmektedir.

Bununla birlikte, spektrum üzerindeki diğer çocuklar dil veya sosyal becerilerle ilgili zorluk yaşamaya devam edebilir ve gençlik yıllarının gelmesiyle davranışsal ve duygusal problemler daha ağır bir hal alabilir.

TANILAMA SÜREÇLERİ

Otizmin tanısı nasıl ve kimler tarafından konur?

Tanı koyabilecek kişiler, yalnızca konunun uzmanı olan doktorlardır. Otizmlili çocukların dış görünüşleri diğer çocuklardan farklı değildir; ancak davranışları farklıdır. Tanı, uzmanlar tarafından çocuğun gözlenmesi, gelişim testleri yapılması ve anne-babalara çocuğun gelişimi hakkında sorular sorulmasıyla konur. Otizmin tanısı 12 aylıktan itibaren konabilir. Erken yaşta tanı konması, bir an önce eğitimin başlaması açısından önemlidir. Ülkemizde otizm tanısı koyabilecek uzmanlar çocuk ruh hastalıkları uzmanları ve çocuk nörologlarıdır.

1.Çocuk ruh hastalıkları uzmanı: Çocuk ruh hastalıkları uzmanı, çocuk ruh sağlığını değerlendiren, tanılayan ve tedavi eden doktordur. Çocuğunuzu gözler, sizinle görüşme yapar, tanı ölçütlerine göre çocuğunuzu değerlendirir, tıbbi muayenesini yapar ve tanısını koyar. Gerekirse tıbbi tetkik ve ilaç tedavisi önerir. İlaç, eğitime destek ve istenmeyen hareketleri kontrol altına almak amacıyla verilir. Otizmin ilaçla tedavisi henüz mümkün değildir.

2.Çocuk nöroloğu: Çocuk nöroloğu çocuklardaki beyin ve sinir sistemi sorunlarının uzmanıdır. Çocuk nöroloğu da otizme ilişkin değerlendirme yapabilir. Ayrıca, çocuğunuzda otizmle ilişkili olabilecek bazı hastalıkların (sara nöbetleri gibi) olduğu ya da otizm dışında başka sorunların varlığı düşünülürse, çocuk nöroloğu tarafından bazı tıbbi tetkikler (MR, BT, EEG vb.) ve tedaviler de yapılabilir. Ancak, bütün otizmlili çocukların yalnızca dördte birinde bu tür sorunlar görülür. Dolayısıyla, doktor tarafından mutlaka ihtiyaç olduğu söylenmediğinde, bu tetkiklerle kendinizi ve çocuğunuzu maddi ve manevi olarak yıpratmayın.

Eğer çocuğunuz henüz otizm tanısı almamışsa hangi kurum ve uzmanlara başvurabilirsiniz?

- Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Bölümü bulunan üniversite hastanelerine başvurabilirsiniz.
- Çocuk ruh hastalıkları uzmanı veya çocuk nöroloğu bulunan Sağlık Bakanlığı'na bağlı devlet hastanelerine başvurabilirsiniz.

Eğer çocuğunuz otizm tanısı alırsa, 'Çocuk Özel Gereksinim Raporu' (ÇÖZGER) çıkartmanız gerekir.

Çocuk Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) almak için ne yapmalısınız?

Çocuk Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) almak için, Özürlü Sağlık Kurulu bulunan bir hastaneye başvurmalısınız. Özürlü Sağlık Kurulu; iç hastalıkları, genel cerrahi, göz hastalıkları, kulak-burun-boğaz, nöroloji veya ruh hastalıkları uzmanlarından oluşur.

Aileye Düşen Görevler

Çocuğa otizm tanısı konulduktan sonra ailelere çok büyük görevler düşmektedir. Bu süreçte anne ve babalar da büyük üzüntü yaşayacağı için, psikolojik destek alabilirler. Hem yönlendirici hem de faydalı olacağından uzmana danışmakta yarar görülmektedir. Çocuğu otizmlili olan anne ve babaların, özellikle çocuklarının yanında her zaman pozitif olmaları gerekmektedir. Çocuğu olumlu bir şekilde etkilemesi durumunda, zarar vermeyen rutin davranışlarına müsaade etmek ve de bunlara uyum sağlamak yararlı olabilir. Çocuğu otizmlili olan diğer anne ve babaların bulunduğu gruplarla irtibata geçilebilir. Çocuğun eğitim sürecinin de iyi bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir. Aileler, sürekli olarak sürece dâhil olmalı ve çocuklarının zihinsel gelişimini destekleyici çalışmalar yürütmelidir.

GÜNLERDEN



NİSAN
DÜNYA OTİZM
FARKINDALIK GÜNÜ

**OTİZM
ENGEL DEĞİL,
SADECE FARKLILIKTIR.**



Otizmin Tedavisi Var Mıdır?

Otizm spektrum bozukluğunu önlemenin henüz bilinen bir yolu yoktur, ancak uygulanabilir çeşitli tedavi seçenekleri vardır. Erken yaşta başlanan, çocuğun yetenekleri ve gereksinimleri dikkate alınarak, bireysel özel eğitim programları hazırlanması ve uzman kişilerce uygulanması, günümüzde bilinen tek "tedavi" yöntemidir. Uygulanacak olan ilaç tedavisi otizme eşlik eden problemlerin azaltılmasına yöneliktir. Özel eğitim bir ekip çalışmasını gerektirir. Bu ekipte çocuğun kendi doktoru, özel eğitimcisi,

konuşma terapisti, çocuk psikiyatri ve/veya çocuk nörolog mutlaka bulunmalıdır. Ailelerin eğitim sürecine katılmaları ve desteklemeleri çok önemlidir.

Otizm spektrum bozukluğu tedavisinin amacı, semptomları azaltarak gelişimi, öğrenmeyi desteklemek ve çocuğun yapabileceği işlevlerin en üst düzeyde olmasını sağlamaktır. Okul öncesi yıllarda yapılacak erken müdahale çocuğunun sosyal, iletişimsel, işlevsel ve davranışsal becerileri öğrenmesine yardımcı olabilir.

Hangi Eğitsel Yaklaşımlar Uygulanır?

Özel eğitimin amacı çocuğun ihtiyaçlarına yönelik olarak planlanmış programlarla, çocuğun gelişimsel olarak mümkün olduğunca akranları düzeyine ulaşmasını sağlamaktır. Özel eğitimdeki yaklaşımlar şunlardır:

Eğitsel terapiler (davranış terapisi): Duyusal-devinsel terapiler, Etkileşimsel oyun terapisi Uygulamalı davranış analizi; Aynı zamanda davranışsal yöntem olarak bilinen Uygulamalı Davranış Analizi (ABA), ödül tabanlı bir motivasyon sistemi aracılığıyla



2 NISAN DÜNYA OTİZM FARKINDALIK GÜNÜ

"OTİZMİN TEDAVİSİ SEVGİ VE EĞİTİMDİR"

çocukların yeni beceriler öğrenmesine ve bu becerileri, birden fazla durumda faydalanabilecek şekilde genelleştirmesine yardımcı olabilir. ABA terapi eğitimlerinde amaç, erken yaşlarda otizmi tespit edilen çocuğun davranışlarını, okul başlamadan önce kontrol edebilecek seviyeye getirmeyi amaçlamaktadır.

Konuşma sorunlarına yönelik terapi: Alıcı (konuşulan dili anlama) ve ifade edici (kendini istek ve düşüncelerini anlatma) dil becerilerinin öğretimine yönelik; göz teması kurma, bakma, dinleme, karşılıklı oturma, dikkat, ilişki kurma gibi ön becerilerin kazandırılması için yapılan çalışmaları kapsar. Dil bilgisini doğru kullanma (doğru zamir ve zaman kullanımı), artikülasyon (doğru telaffuz) çalışması ve konuşma organlarını çalıştıracak egzersizler yapılır.

İlaç Desteği

Otistik çocuklarda kullanılan ilaçlar otizmi değil; eşlik eden semptomları kontrol altına almaya ve tedavi etmeye yardımcıdır. Örneğin: hiperaktivite, epilepsi, ritüeller, stereotipiler, kendine zarar verme, dikkat

problemleri, depresyon gibi. İlaçlar sadece, çocuğu düzenli olarak takip eden nörolog, psikiyatr veya ilgili doktor tarafından önerilebilir ve kullanım süresince de doktor kontrolünde olmalıdır.

Alternatif Tedaviler

Otistik çocukların ebeveynleri ve bu durumdan etkilenen yetişkinler, herhangi bir takviye almadan veya alternatif yöntemler denemeden önce bir doktora danışmalıdır.

Otizimde Alternatif Tedaviler Üzerine Yapılan Çalışmalar

- Brokoli, turpgiller ve sulforaphane
- Şelasyon ile ağır metal temizliği
- İşitsel entegrasyon eğitimi
- B6 ve magnezyum takviyeleri
- Kafeinsiz ve glütensiz diyetler
- Dimetil glisin (DMG) ve trimetil glisin (TMG)
- Melatonin takviyeleri
- Müzik terapisi
- Omega-3 yağ asitleri
- Gevşeme stratejileri ve farkındalık
- Duyusal terapiler





— 1881-1938 —

*Bütün ümidim
gençliktedir.*

K. Atatürk